

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Тернопільський національний економічний університет

Кафедра податків і фіскальної політики

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни

« Податкова система»

на тему:

*«Основи прибуткового оподаткування населення в Україні
та світі»*

Виконала:

студентка групи ФО-41

Оляновська Л.А.

Керівник:

Іванова А.М.

Національна шкла _____

Кількість блів _____

ОцінкаECTS _____

Тернопіль – 2017

План

Вступ

1. Теоретичні основи прибуткового оподаткування фізичних осіб.
2. Прагматика справляння податку на доходи фізичних осіб та військового збору в Україні.
3. Зарубіжний досвід застосування прибуткового оподаткування та можливості його використання в Україні

Висновок

Список використаних джерел

Зміст

Вступ.....	4
1. Теоретичні основи прибуткового оподаткування фізичних осіб.....	6
2. Прагматика справляння податку на доходи фізичних осіб та військового збору в Україні.....	13
3. Зарубіжний досвід застосування прибуткового оподаткування та можливості його використання в Україні.....	21
Висновок.....	32
Список використаних джерел.....	34

Вступ.

Для держави податки виступають головним джерелом наповнення бюджету, а з іншої сторони – важливим інструментом державного регулювання економіки. Зміни в тенденціях загальноекономічної динаміки в Україні зі спаду на зростанням, що розпочалася в кінці ХХ століття, вимагає нових підходів щодо податкового навантаження на економіку.

Актуальність теми: У зв'язку з розвитком акціонерної форми власності особливої актуальності набуває вирішення проблеми оптимізації механізмів прибуткового оподаткування, що потребує розробки як теоретичної концепції податкової політики, так і практичного обґрунтування напрямів її реформування. Механізми оподаткування доходів фізичних осіб, які діють в Україні, мають значні недоліки. Серед яких можна виділити наступні – наявність ведення обліків – бухгалтерського та податкового, безсистемне надання пільг на безповоротній основі, паралельне існування спрощеної і загальної системи оподаткування, недосконалість механізмів адміністрування прибуткових податків, відсутність чіткого визначених механізмів оподаткування розподіленого прибутку тощо. Недосконале податкове законодавство привело до фактів ухилення від сплати податків. Це призводить до недостатнього фінансування суспільного сектора, порушення конкуренції, відпливу капіталів за кордон та інших негативних наслідків в економіці та соціальній сфері.

Теоретичні основи сучасних наукових підходів до побудови оптимальної системи прибуткового оподаткування закладені у роботах зарубіжних вчених-економістів: А. Сміта, Д. Рікардо, А. Пігу, Дж. Кейнса та інших.

Проблемам оптимізації прибуткового оподаткування, теоретичним та практичним аспектам впливу податків на формування доходів бюджету, напрямам реформування податкової системи в умовах ринкової економіки України присвятили наукові дослідження відомі українські економісти: Т. Демченко, П. Герасименко, В. Мартиненко, О. Непочатенко, А. Курила. Більшість експертів роблять акцент на недоліках податкового законодавства

та необхідності його реформування. В той же час вони формують висновки, що повністю змінювати систему оподаткування не можна, необхідно здійснювати пошук шляхів її удосконалення. Практично поза увагою залишилась проблема адміністрування податку на прибуток та податку на доходи фізичних осіб. Дискусійними залишаються питання стосовно об'єктів і шкали ставок оподаткування податком на доходи фізичних осіб, а також стосовно пільгових режимів оподаткування.

Мета дослідження: Метою даного дослідження є обґрунтування теоретичних засад та напрямів оптимізації прибуткового оподаткування в Україні та світі.

Завдання: Аналіз справляння податку на доходи фізичних осіб в Україні та можливість застосування зарубіжного досвіду в українських реаліях.

Об'єктом дослідження: є механізми прибуткового оподаткування доходів фізичних осіб.

Методологічна основа досліджень становлять законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють податкові відносини в Україні, США, Великобританії, Японії, Німеччині, КНР, звітні дані Міністерства фінансів України, ДФС України, монографічні дослідження і публікації у періодичних виданнях вітчизняних і зарубіжних авторів.

Предметом дослідження є взаємовідносини між платниками податків і державою з приводу перерозподілу доходів через механізми прибуткового оподаткування.

Методи дослідження: Основним методом дослідження, який використовувався при написанні курсової роботи є порівняльний аспект прибуткового оподаткування населення в Україні та світі.

Структура роботи: складається з вступу, основної частини, висновків, списку використаної літератури.

1. Теоретичні основи прибуткового оподаткування фізичних осіб.

Податки з'явилися з виникненням держав, які використовуються для фінансування її видатків. Суть податків, їх структура, призначення, роль і характер самого процесу оподаткування визначаються економічним і політичним ладом конкретного суспільства. Податки є основною складовою державних фінансів. Витоки оподаткування дехто вбачає в стародавніх жертвопринесеннях, що практикувалися як майже добровільна данина вищим силам. Першими джерелами податків були оподатковані базові цінності: земля, худоба, раби. А самі податки були «прямими», справлялися безпосередньо з громадян, що одержують прибуток від майна [1].

Одним з прикладів організованої податкової системи була податкова система Римської імперії. Такі поняття, як «ценз», «акциз», «фіскал», «відкупник» сформувалися ще в її часи. У мирний час податки не справлялися зовсім, а витрати покривалися шляхом надавання в оренду громадських земель.

Оподаткування має вагому історичну традицію та пройшло тривалу еволюцію. Одним з тих, хто спробував створити першу наукову теорію оподаткування, став видатний шотландський економіст і вчений XVIII ст. Адам Сміт. Праця «Дослідження про природу і причину багатства народів»[2], визначила основні принципи оподаткування, які актуальні й дотепер. Як відомо, принципи — це основоположні й ключові ідеї, фундаментальні начала певної сфери. Тому принципами оподаткування слід вважати базові ідеї та положення, що лежать в основі податкової сфери. Сміт виділив чотири принципи оподаткування, які пізніше були названі «Декларацією прав платника»[3].

Суть цих принципів зводиться до наступного:

1. Всі громадяни без винятку мають сплачувати податки відповідно до своїх можливостей і доходів (обов'язковість, всеохоплюючий характер, платоспроможність платників, справедливість).

2. Кожен податок має бути чітко визначений і відомий всім (чіткість і прозорість).

3. Податок повинен сплачуватися в зручний час і спосіб (зручність для платника).

4. Система мобілізації податку має будуватися в такий спосіб, щоб мінімізувати витрати держави (фіскальна ефективність для держави) [4].

Коли суспільство розвивається, то постійно відбувається вдосконалення системи оподаткування, тобто йде процес постійної зміни самої структури податків, зростає їх ролі в доходах держави. Однак є певні положення, які визначають підхід держави до цієї сфери діяльності. Для того, щоб ця діяльність давала позитивні, а не негативні результати, необхідно наукове пояснення основ податкової системи. Податок має правову, економічну та суспільну характеристику. Правовий зміст податків проявляється через систему правових норм. Податки встановлюються виключно державою на підставі закону за юридично закріпленими правилами. При здійсненні сутності податку як правової категорії ключовою є зміна форми власності, тобто перехід власності до держави та використання її для задоволення суспільних потреб. За економічним змістом податки — це інструмент державного розподілу і перерозподілу доходів та фінансових ресурсів. Податок — це обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку. Виступаючи особливою формою взаємовідносин держави і суб'єктів економіки, податки відіграють важливу роль у державному регулюванні їх діяльності. Для того, щоб платіж набув назви «податок», відповідав його змісту і відрізнявся від неподаткових доходів, він повинен мати відповідні риси або ознаки. До них належать:

– законність — право на встановлення і введення податків має тільки держава;

– імперативність (обов'язковість) — відповідність категоричним розпорядженням, що містяться у нормах податкового права, незалежно від розсуду суб'єкта оподаткування;

- податки вносяться до бюджету;
- податок — це відчуження частини власності суб'єктів на користь держави;
- нецільовий характер — податки не мають цільового призначення;
- безоплатність (без еквівалентність) — держава не зобов'язана надати платнику будь-який еквівалент внесеному платежу;
- однобічний характер встановлення — податкові відносини мають односторонню спрямованість — від платника до держави;
- безповоротність — податок надходить в бюджет та залишається там для фінансування потреб держави.

Однак платник податків, згідно Податковому кодексу України, має право на бюджетне відшкодування ПДВ, на податкову знижку з податку на доходи фізичних осіб, на повернення надміру сплачених сум податку в бюджет; [4].

В сьогоденні ринкових умовах стратегічними завданнями фінансової політики є здійснення фіскального і регулюючого потенціалу особистого прибуткового оподаткування. Це означає, що із зростанням добробуту платників податків – фізичних осіб, розширенням бази оподаткування буде відбуватись збільшення надходжень до бюджетів різних рівнів, що дасть можливість проводити активну соціальну політику. Звертаючи увагу на те, що податок на доходи фізичних осіб є базовим джерелом наповнення місцевих бюджетів в Україні, виникає питання стосовно збільшення бази оподаткування цим податком. [6].

Саме тому зараз важливого значення набуває теоретичне обґрунтування і практична реалізація фіскального потенціалу оподаткування доходів фізичних осіб, який є частиною податкового потенціалу регіону в цілому і характеризує його податкові можливості. Фіскальний потенціал оподаткування доходів фізичних осіб – це набір правових, організаційних та економічних заходів щодо повного застосування наявних і прихованих можливостей справляння податків з особистих доходів та збільшення податкових

надходжень з усіх джерел доходів з метою фінансового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування. Податок на доходи фізичних осіб є прямим податком, який безпосередньо залежить від виду і рівня доходів громадян. Цей податок в Україні відносять до загальнодержавних податків і зборів, проте більше 95 % цього податку надходить до місцевих бюджетів за місцем реєстрації фізичної особи. А в державний бюджет надходить лише 50 % податку на доходи фізичних осіб. В контексті оподаткування окремих видів доходів фізичних осіб більше 90 % становить податок на доходи найманих працівників. З 2012 р. статтею 162.1.3 Податкового кодексу до платників податку на доходи фізичних осіб включено податкового агента, який зобов'язаний нараховувати, утримувати та сплачувати податок до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи, вести податковий облік, подавати податкову звітність податковим органам і нести відповідальність за порушення встановлених норм. Таке положення звільняє фізичних осіб, які отримують на протязі року доходи винятково від податкових агентів, від подання річної декларації. Відтак з 2012 р. даний платіж визначено як податок, сплачений податковими агентами із заробітної плати, він у динаміці 2007-2013 рр. має тенденцію до зростання своїх значень із 31,3 млрд. грн. до 61,9 млрд. грн. або майже у два рази [3].

Беззаперечно коли говорити про прибутковий податок, то можна сказати, що платниками цього податку виступають фізичні особи (резиденти та нерезиденти), а також податкові агенти, що або є роботодавцями, або ж виплачують фізичним особам доходи на умовах, визначених договорами. Об'єктом справляння є заробітна плата, та інші доходи фізичних осіб. Basis справляння є різниця між нарахованою фізичній особі заробітною платою (або виплаченого доходу) та сумами податкових соціальних пільг і податкових знижок за їх наявності [5].

За час існування України оподаткування доходів громадян зазнало чималих змін та перетворень методом апробації як прогресивної, так і пропорційної системи оподаткування особистих доходів.

Платниками податку є:

1)резидент, який отримує свої доходи з джерелом їх походження з території України, так і іноземні доходи;

2)нерезидент, який отримує свої доходи з джерелом їх походження з території України.

Об'єктом оподаткування резидента є:

- загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
- доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання);
- іноземні доходи
- доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України.

Об'єктом оподаткування нерезидента є:

- загальний місячний оподатковуваний дохід з джерелом його походження з України;
- загальний річний оподатковуваний дохід з джерелом його походження з України.

Під час нарахування (надання) доходів у будь-якій негрошовій формі базою оподаткування є вартість такого доходу, розрахована за звичайними цінами, правила визначення яких встановлені згідно з цим Кодексом, помножена на коефіцієнт, який обчислюється за такою формулою:

$$K = 100 : (100 - Sp),$$

де K - коефіцієнт;

Sp - ставка податку, встановлена для таких доходів на момент їх нарахування[6].

Вартість такого нарахування визначається виходячи із звичайної ціни, збільшеної на суму ПДВ, акцизного збору (якщо надається підакцизний товар).

Загальний місячний оподатковуваний дохід включає:

- доходи у вигляді заробітної плати, інші виплати;

- доходи від продажу об'єктів прав інтелектуальної власності, суми авторської винагороди;
- сума подарунків, що підлягають оподаткуванню;
- сума страхових виплат, страхових відшкодувань;
- частина доходів від операцій з майном;
- дохід від надання майна в оренду;
- дохід, отриманий платником від його працедавця як додаткове благо.

До доходів не включаються:

1. сума державної адресної допомоги, субсидій, дотацій, винагород та страхових виплат, які виплачуються відповідно з бюджетів;
2. доходи отримані від цінних паперів, емітованих центральним органом виконавчої влади, виграшів у державну лотерею;
3. суми виплат чи відшкодувань, що здійснюються неприбутковими організаціями (Червоного хреста, Чорнобильського фонду)
4. аліменти;
5. вартість безоплатного харчування, робочого одягу, взуття;
6. дивіденди, які нараховуються на користь платника у вигляді акцій;
7. дохід одержаний особою від здійснення нею підприємницької або незалежної професійної діяльності, якщо така особа обрала спрощену систему оподаткування такого доходу та інше [6].

Податковий кредит - сума витрат, понесених платником податку резидентом у зв'язку з придбанням товарів у резидентів протягом звітного року, на суму яких дозволяється зменшення суми його загального оподаткованого доходу.

Платник має право включити до складу податкового кредиту:

- 1) частину процентів за іпотечним кредитом;
- 2) суму коштів переданих у вигляді пожертвувань або благодійних внесків неприбутковим організаціям;
- 3) вартість середньої професійної або вищої освіти платника або члена сім'ї;

Податковий кредит не може перевищувати суму одержаного доходу. Право на податковий кредит на наступний рік не переноситься, якщо платник не скористався ним в звітному році.

Законом визначені податкові соціальні пільги. Платник податку має право скоротити суму місячного доходу отриманого від одного працедавця у вигляді заробітної плати на суму податкової соціальної пільги. Застосовується за місцем отримання основного доходу платника.

Податкова соціальна пільга дорівнює одній мінімальній заробітній платі для будь-якого платника податку.

У розмірі 150 % мінімальної заробітної плати для платників:

1. утримує дитину інваліда 1, 2 категорії - на кожну дитину до 18р;
2. має троє чи більше дітей - на кожну дитину до 18 років;
3. є вдівцем або вдовою;
4. є особою, що віднесені до 1 та 2 категорії, що постраждали внаслідок ЧАЕС;
5. є учнем, студентом, аспірантом, військовослужбовцем строкової служби [7].

Отже, підбивши підсумок можна дійти до висновку, що податок на доходи фізичних осіб – це перш за все загальнодержавний податок, що справляється резидентами та нерезидентами країни, стягується з доходів фізичних осіб та нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні.

2. Прагматика справляння податку на доходи фізичних осіб та військового збору в Україні.

Оподатковуваним доходом прийнято вважати сукупний чистий дохід, тобто різницю між валовим доходом (виручкою у грошовій та натуральній

форма) і документально підтвердженими витратами, безпосередньо пов'язаними з одержанням доходу. Якщо ці витрати не можуть бути підтвержені в документальній формі, то вони беруться до уваги податковим органом при проведенні остаточних розрахунків за нормами у відсотках до валового доходу.

До складу витрат, безпосередньо пов'язаних з одержанням доходу, належать документально підтвержені витрати, які включаються до складу валових витрат виробництва (обігу) або підлягають амортизації.

Податок на доходи фізичних осіб – це одна з форм наповнення бюджету. Він застосовується податковою системою більшості країн. При визначенні економічної сутності необхідно чітко розмежувати об'єктивне існування податку властивими йому функціями – мобілізації фінансових ресурсів в розпорядження держави, стимулювання економічних і соціальних процесів у державі, та суб'єктивний процес його використання в здійсненні фінансової політики.

Податок на доходи фізичних осіб — загальнодержавний податок, що стягується з доходів фізичних осіб (громадян — резидентів) і нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні (та за її межами для резидентів).

В Україні податок на доходи фізичних осіб сформувався за кілька етапів. Першим є 5 липня 1991 року Законом Української РСР № 1306 - XII. Саме тоді запроваджено систему оподаткування громадян в Україні прибутковим податком з громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства.

26 грудня 1992 року Кабінетом Міністрів України було зупинено дію Закону № 1306-XII, прийнятого Верховною Радою Української РСР та запроваджено «прибутковий податок з громадян» [8].

1 січня 2004 року Законом України № 889 - IV, взамін прибутковому податку з громадян, введено в дію податок на доходи фізичних осіб.

2 грудня 2010 року, з метою припинення спекуляцій нормами законодавства, ряд окремих законодавчих актів об'єднано в єдиний нормативно - правовий акт — Податковий кодекс України, в якому справляння податку на доходи фізичних осіб регламентується розділом IV [9].

В сьогоденнішніх умовах податок на доходи фізичних осіб є одним з найважливіших джерел доходів бюджету. Серед європейських країн найбільше фіскальне значення має в таких країнах, як Данія, Фінляндія, Швеція, забезпечуючи 30-50% загальної суми податкових надходжень. У ряді європейських країн його фіскальна роль зменшилася, поступившись ролі платежів до соціальних фондів. В податковій системі України, податок на доходи фізичних осіб займає одне з ключових місць. З нього формується значна частина дохідної бази Державного бюджету України.

Податку на доходи фізичних осіб, як економічній категорії властиві наступні характеристики, зображені в таблиці. 2.1.

Талиця 2.1

Характеристики податку на доходи фізичних осіб

Економічна	Відчуження частини власності платника на користь держави
Фінансова	Відчуження частини власності платника на користь держави
Політична	Узгодження інтересів різних верств суспільства
Соціальна	Зачіпає інтереси економічно активного населення країни; Згладжує ступінь нерівності в доода; Впливає на рівень заощаджень населення, обсяг, динаміку і структуру внутрішнього попиту, якість життя, демографічні ті інші показники соціальної сфери

Через ПДФО відбувається зв'язок громадян – платників з державою (в особі фіскальних органів) і місцевими органами самоврядування, тим самим вони стають причетними до формування доходів бюджету , що дає підставу для контролю за ефективним використанням державних ресурсів. У сучасних умовах поряд з фіскальною, особливу увагу держава приділяє регулю-

ючій функції ПДФО, так як вона чинить серйозний вплив на рівень і структуру доходів населення, його платоспроможний попит.

Значущість ПДФО обумовлена тим, що він:

1) безпосередньо торкається інтересів всіх без винятку верств економічно активного населення країни;

2) один з основних податків, який дозволяє в максимальному ступені реалізувати основні принципи оподаткування: справедливість і рівномірність розподілу податкового тягаря;

3) дозволяє змінювати розмір кінцевих доходів населення без зміни відповідності між результатами праці та її оплатою;

4) впливає на структуру кінцевих доходів населення, а отже, і на структуру потреб населення;

5) дозволяє обкладати доходи, які отримуються з різних джерел

В Україні порядок нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб регулюється розділом IV Податкового кодексу. Механізм нарахування і стягнення податку на доходи фізичних осіб повинен базуватися на складових елементах системи оподаткування та чинному податковому законодавстві [10].

Базова ставка податку на сьогодні становить 18 відсотків, також за ставкою 5% оподатковується дохід у вигляді дивідендів по акціях та корпоративних правах.

При визначенні платника податку поєднуються принципи джерела походження доходу і принципу резидентства. В ст. 162 Податкового кодексу України визначено, що платниками ПДФО є:

- фізична особа
- резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;
- фізична особа
- нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;
- податковий агент

- юридична або самозайнята особа, які зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок від імені та за рахунок коштів платника.

Не є платником податку нерезидент, який отримує доходи з джерела їх походження в Україні і має дипломатичні привілеї та імунітет, встановлені чинним міжнародним договором України [6].

При визначенні бази оподаткування платник має право скористатися податковою соціальною пільгою, на яку коригується загальний оподатковуваний дохід. Пільга може використовуватися виключно до заробітної плати тільки за одним місцем роботи і для її отримання працівник повинен подати заяву роботодавцю. Держслужбовці подають лише підтверджувальні документи для встановлення розміру пільги.

Податкова соціальна пільга не може бути застосована до:

- 1) доходів платника податку, інших ніж заробітна плата;
- 2) заробітної плати, яку платник податку протягом звітного податкового місяця отримує одночасно з доходами у вигляді стипендії, грошового чи майнового (речового) забезпечення учнів, студентів, аспірантів, ординаторів, ад'юнктів, військовослужбовців, що виплачуються з бюджету;
- 3) доходу само зайнятої особи від провадження підприємницької діяльності, а також іншої незалежної професійної діяльності.

Розмір податкової соціальної пільги визначається виходячи з прожиткового мінімуму для працездатної особи (із розрахунку на місяць), встановленого законом на 1 січня звітного податкового року і протягом року не підлягає змінам. Розглянемо категорії платників і розмір пільг, які вони мають право застосувати до доходу, який повинен не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень.

Беручи до уваги новий Прожитковий мінімум - 2017 для працездатної особи (тобто 1600 грн.), з 01 січня 2017 р. податкова соціальна пільга (ПСП) отримала такі розміри:

$100 \% = 1600 * 0,50 = 800,00$ грн. (тобто 50 % вищезгаданого прожиткового мінімуму)

01 - 150 % ПСП = 1200,00 грн.

02 - 200 % ПСП = 1600 грн.

Згідно підпункту 169.4.1 Податкового кодексу України податкова соціальна пільга - 2017 може застосовуватися до доходу працівника у вигляді заробітної плати чи прирівняних до її виплат, якщо розмір доходу не перевищує прожиткового мінімуму для працездатної особи, встановленого на 01 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень."

Тобто максимальний розмір доходу, при оподаткуванні якого може бути застосована податкова соціальна пільга у 2017 році = $1600 * 1,4 \approx 2240$ грн.

З вище зазначеного, можна визначити, що розмір податкової соціальної пільги не змінюється протягом податкового року і залежить від розміру мінімальної заробітної плати встановленої на 1 січня, проте недоліком є те, що гранична сума доходу до якої можна застосувати податкову соціальну пільгу також не змінюється, але номінальний рівень доходів громадян може зростати, що зумовлено плановими підвищеннями рівня мінімальної заробітної плати в країні та знеціненням грошей. Нестабільність податкового законодавства впливає на зміну підходів щодо оподаткування та визначення ставок.

Зміни розміру відсоткових ставок залежать від впливу різноманітних чинників, зокрема, найбільший вплив спричиняють політичний та економічний. Протягом досить тривалого періоду часу в Україні існував диференційований підхід щодо оподаткування доходів громадян, який базувався на категоріях і групах платників, максимальні ставки оподаткування доходів громадян сягали до 50 - 60%.

Зниження податкового навантаження на громадян і можливість використання податкової соціальної пільги відбулося із переходом до 3- го етапу

із затвердженням Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб». Прийняття в 2010 р. Податкового кодексу України зумовило зниження податкового навантаження на громадян, запровадження мало прогресивної, диференційованої шкали оподаткування. Максимальна ставка оподаткування знизилась до 30%. З 1 січня 2016р. вступили в дію зміни до Податкового кодексу України, і однією із новацій є відмова від диференційованого підходу щодо розміру доходів громадян і встановлення для всіх єдиної ставки 18%, крім доходів отриманих від пенсій (якщо пенсія більше 3-х розмірів МЗП, то сплачується податок за ставкою 15%).

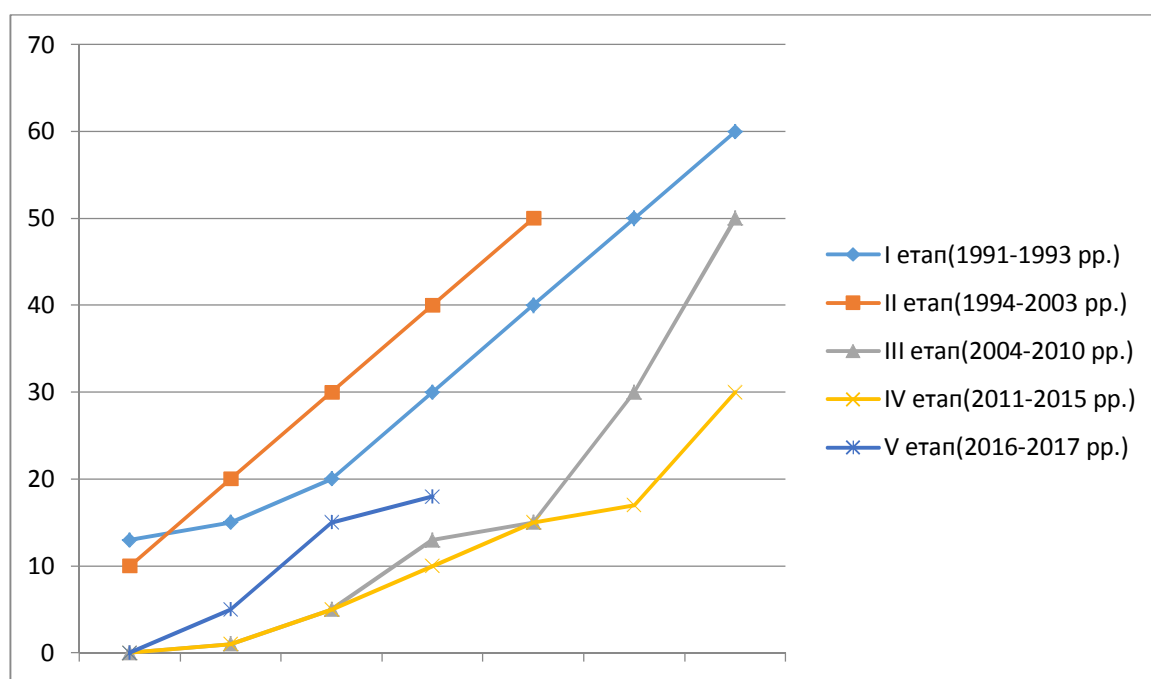

Рис. 2. 1. Етапи зміни відсоткових ставок з податку на доходи фізичних осіб в Україні

Зниження податкового навантаження на громадян і можливість використання податкової соціальної пільги відбулося із переходом до 3-го етапу із затвердженням Закону України «Про податок з доходів фізичних осіб». Прийняття в 2010 р. Податкового кодексу України зумовило зниження податкового навантаження на громадян, запровадження мало прогресивної, диференційованої шкали оподаткування. Максимальна ставка оподаткування знизилась до 30%. З 1 січня 2016р. вступили в дію зміни до Податкового кодексу України, і однією із новацій є відмова від диференційованого під-

ходу щодо розміру доходів громадян і встановлення для всіх єдиної ставки 18%, крім доходів отриманих від пенсій (якщо пенсія більше 3-х розмірів МЗП, то сплачується податок за ставкою 15%).

Оцінити фіскальну функцію з податку на доходи фізичних осіб можна на основі динаміки надходжень з податку до бюджету України. Перш ніж проводити аналіз доцільно визначити порядок розподілу ПДФО до бюджету, який відповідно до Бюджетного кодексу України на 2016р. передбачає стягнення:

1. До доходів Державного бюджету України (ст. 29 БКУ):

- 25 % податку на доходи фізичних осіб на відповідній території України (крім території міст Києва та Севастополя);

- 60 %

- на території міста Києва.

2. До доходів Місцевого бюджету України (ст. 64 БКУ):

- 60% ПДФО по всій території України, крім міста Київ та Севастополь (крім пасивних доходів в фізичних осіб (проценти на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок, проценти на вклад (депозит) у кредитній спілці);

- 40% ПДФО у місті Києві (крім пасивних доходів фізичних осіб (проценти на поточний або депозитний (вкладний) банківський рахунок, проценти на вклад (депозит) у кредитній спілці);

3. До обласних бюджетів - 15%. Державна політика в сфері розподілу податку на доходи фізичних осіб між місцевими та державним бюджетом України протягом 2010 - 2016 рр. була неоднозначною, що видно з рис. 5.

Протягом 2010 - 2014 рр. даний податок був джерелом наповнення місцевих бюджетів, частка надходжень від якого коливалась від 100% в 2010р. до 83,2% в 2014р. при цьому спостерігалась незначна тенденція щодо зниження його структури.

Реалізація Програми Кабінету Міністрів України «Відновлення України» зумовила зміну структури перерозподілу податку на доходи фізичних

осіб між державним і місцевими бюджетами, що було затверджено в Законі України «Про Державний бюджет України» та Бюджетному кодексі України (див. рис. 4). Такі зміни призвели до суттєвого зниження частки надходжень до місцевих бюджетів до рівня 54,9% в 2015р. та зростання частки надходжень до державного бюджету до 45,1%. В 2016 році така тенденція збереглась.

Загалом прогнозні показники доходів загального фонду місцевих бюджетів на 2017 рік в цілому по Україні в порівнянні із очікуваними надходженнями за 2016 рік прогноуються Міністерством фінансів України зростом на 15 відсотків.

Отож, прибуткове оподаткування населення в Україні є одним з найвагоміших джерел доходів бюджету. Завдяки тому, що в країні податок на дохід фізичних осіб формувався в кілька етапів, ми зараз спостерігаємо значні зміни в законодавчій базі, де в порівнянні з 2000 роками знизилось податкове навантаження на громадян, запроваджено прогресивної, диференційованої шкали оподаткування. Тай загалом на в 2017 році за рахунок очікуваного зростання оплати праці найманих працівників бюджетної сфери та приватного сектору надходження до місцевих бюджетів податку на доходи фізичних осіб прогноуються зростом у цілому на 21,6 відсотка.

3. Зарубіжний досвід застосування прибуткового оподаткування та можливості його використання в Україні.

Будь-яка держава для забезпечення виконання своїх функцій повинна мати кошти, які б накопичувалися у бюджеті. Джерелом цих коштів є:

а) власні кошти держави. Джерело їх отримання є виробнича діяльність або надходження платежів за ресурси, які згідно законодавства України належать державі.

б) податки, які сплачують юридичні і фізичні особи із своїх доходів.

В усіх країнах світу громадяни зобов'язані віддавати частину своїх доходів на державні потреби. Досконалість методів і форм, за допомогою яких відбувається процес утримання і передання цих коштів до державного бюджету свідчить про рівень розвитку держави, її економічних та правових інституцій.

Не дивлячись на значну кількість змін, які нещодавно відбулись у вітчизняному законодавстві, на сьогоднішній день все ж залишається важливим питання про зміни як на державному так і на місцевих рівнях, що надало б новий імпульс інвестиційній активності на території нашої держави, посилила мотивацію підприємствам відображати реальну величину отриманого прибутку, а відповідно й відмовитись від тіньової господарської діяльності та дотримуватись принципу соціальної справедливості. Саме тому пропонується бачення в системі оподаткування доходів фізичних осіб, адже саме цей податок має стати вагомим джерелом доходів як державного так і місцевих бюджетів, а принципи його стягнення мають максимально сприяти зниженню соціальних суперечностей у суспільстві.

Податок на доходи фізичних осіб займає у податковій системі держави провідне місце, як її обов'язкова компонента. В умовах створення в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки пошук шляхів удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб, в тому числі ставок й шкал стягнення податку, із урахуванням світового досвіду у цій сфері є досить актуальним на сьогоднішній день в Україні

Згідно думки В. П. Мартиненка не можливо створити стабільну, ефективну та дієздатну систему стягнення податку з доходів громадян без вирішення цілого ряду проблем, а саме:

1. недостатньо комплексне теоретичне та практичне вивчення податкових відносин з урахуванням національних особливостей країни;
2. негнучка та неефективна система оподаткування в умовах сучасного стану національної економіки;

3. використання іноземного досвіду без перенесення його на економічні реалії нашої держави;
4. неадекватність оптимальності ставки податку з доходів фізичних осіб;
5. низький рівень податкової культури в нашій країні;
6. ухилення від сплати податків [11].

Податок на доходи фізичних осіб згідно з Податковим кодексом України, який набрав чинності 1 січня 2017 року, – це загальнодержавний податок, а тому порядок його сплати, пільги, розміри ставок встановлюються Податковим кодексом України [12]. Він є прямим податком, тобто сплачується громадянами з отриманого доходу. До 31 грудня 2016 року сплату податку з доходів фізичних осіб було врегульовано Законом України «Про податок з доходів фізичних осіб» [14]. До 2004 року в Україні діяла прогресивна шкала оподаткування, з мінімальною ставкою 10% та максимальною – 40%. Розмір ставки залежав від обсягу оподаткованого доходу, який вимірювався в кількості мінімальних зарплат. Відповідно чим більшим був дохід фізичної особи, тим вища ставка податку застосовувалась до неї. Проте з 2014 року Україна перейшла на єдину пропорційну ставку оподаткування розміром 13%, а з 2015 р. – 15%. Згідно Податкового Кодексу України в порівнянні з Законом України «Про податок з доходів фізичних осіб» передбачені певні відмінності оподаткування доходів фізичних осіб. Зокрема, згідно з ст. 167 Податкового кодексу України ставка податку становить 15% бази оподаткування. При цьому у разі, якщо загальна сума отриманих платником податку у звітному податковому місяці доходів перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного податкового року, ставка податку становить 17% суми перевищення. А згідно з Законом України «Про податок з доходів фізичних осіб» ставка податку становила 15 відсотків. У системі податкових доходів бюджету податок на доходи фізичних осіб посідає на сьогодні третю позицію

(більше 20%) – після податку на додану вартість (40%) та податку на прибуток підприємств (21%).

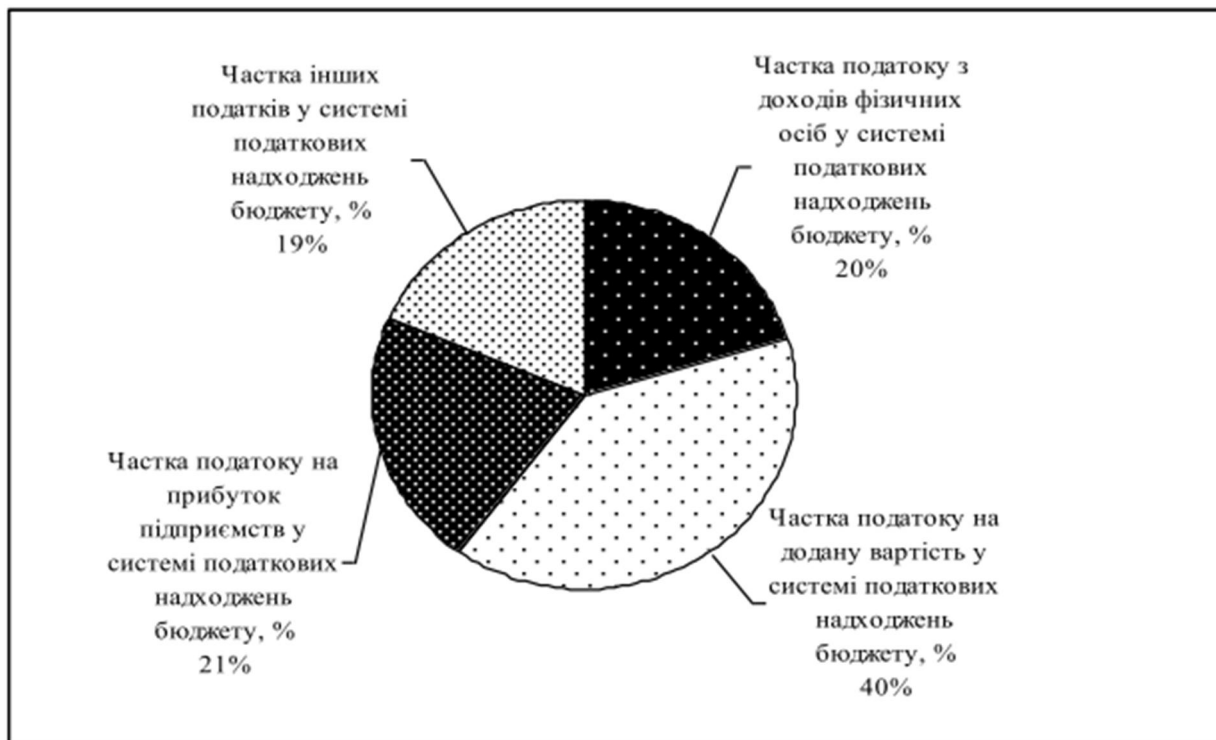

Рисунок 3.1. Структура податкових надходжень до бюджету

Як видно із діаграми, податок на доходи фізичних осіб займає одне із важливих місць в доходах бюджету України. Це можна пояснити його фінансовою роллю, яку він виконує як і будь-який інший податок. Досліджуваний податок забезпечує наповнення бюджету.

Одним із основних питань при розгляді даної теми є питання доцільності включення в об'єкт оподаткування тих чи інших видів доходів. Адже, як свідчить іноземний досвід, податкові надходження мають збільшуватися саме за рахунок розширення бази оподаткування, а не ставки.

За умови обґрунтованого вибору податкового інструментарію для оподаткування доходів фізичних осіб відбуватиметься збільшення податкових надходжень до бюджету і, відповідно, задоволення фінансових потреб держави, що стане основою для проведення дієвої соціальної політики в Україні.

Важливим елементом ефективної політики у сфері стягнення податку з доходів фізичних осіб є визначення системи оподаткування доходів різ-

них груп населення з метою досягнення економічного зростання й соціальної справедливості в нашому суспільстві. Досягнення зазначеної мети необхідно створити досконале податкове законодавство. Воно повинно базуватися на науково обґрунтованій базі оподаткування, ставок податку, пільг при оподаткуванні, а також урахування специфічних умов національної економіки, трудових і соціальних традицій населення [13].

В розвинених країнах світу податок на доходи фізичних осіб посідає головне місце, адже він прямо пов'язаний з ефективністю використання основної продуктивної сили – людини. Проте таке положення він може посідати, будучи лише прогресивним, тобто коли максимально враховується принцип платоспроможності [14].

На сьогоднішній день ставки податку на доходи фізичних осіб в різних країнах світу різні [15].

Таблиця 1

Ставки податку з доходів фізичних осіб в деяких країнах світу (станом на 2016 рік)

Країна	Ставка податку
Австралія	0-45%
Великобританія	0-50%
Іспанія	0-47%
Канада	0-29%
Китай	5-45%
Нідерланди	0-52%
Німеччина	0-45%
Норвегія	0-47,8%
Польща	0, 18, 32%
США	10-35%
Франція	0-40%
Швейцарія	0-13,2%
Японія	5-50%

У більшості економічно розвинутих країн світу громадяни з невисокими зарплатами звільняються від податку з доходів фізичних осіб. Натомість б основний тягар наповнення бюджету лягає на заможні верстви населення, для яких встановлена прогресивна шкала оподаткування.

Для прикладу, в Австралії функціонує п'ять ставок податку. Люди, чий доходи за рік менші 6000 доларів, звільняються від оподаткування. Громадяни ж, доходи яких перевищують 180 тисяч доларів, 45% свого доходу віддають у державний бюджет. В Канаді не оподатковуються доходи розміром до 10,4 тис. канадських доларів. А ось ті, хто отримав понад 128 тисяч, зобов'язані сплатити 29% свого заробітку в казну.

Порядок стягнення прибуткового податку в Австрії:

- щорічне встановлення розміру податку. Здійснюється шляхом подання податкової декларації та наступного за нею визначення податкового зобов'язання відповідно до даних в декларації;
- утримання прибуткового податку роботодавцем. У цьому випадку працюючий одержує заробітну плату або грошову винагороду за винятком суми прибуткового податку, що роботодавцем сплачується в бюджет Австрії;

- утримання компанією податку з капіталу. В цьому випадку при кожній виплаті дивідендів цей податок утримується компанією, а потім сплачується в бюджет країни.

Головним документом, що слугує інформаційною базою для справляння податку, є податкова декларація, яку заповнює платник. Цей податок сплачується авансом щоквартально. Оплата проводиться до 10 березня, 10 червня, 10 вересня та 10 грудня. Розрахунок податку до сплати здійснюється із застосуванням ставок від 1 % до 50 % з відрахуванням від отриманого доходу коригуючої суми. Гнучкість від здійснення оподаткування досягається тим, що існує 6 ставок, це дає можливість надати пільги при його справлянні залежно від виду діяльності.

Ставки федерального податку в США складаються з шести рівнів і також залежать від сімейного статусу особи. Найменшу частину свого доходу (10%) віддають ті, хто отримує за рік до 8,4 тис. доларів. Якщо ж мова йде про громадян, котрі перебувають у шлюбі, то сума зростає вдвічі.

Також варто відзначити вагому роль податку з доходів фізичних осіб в структурі державних бюджетів країн світу. Він посідає перше місце в статті доходів таких країн, як Великобританія, Канада, США, Німеччина, Данія, Японія тощо. У світі спостерігається тенденція до зростання частки цього виду оподаткування в загальній структурі доходів. При цьому, як правило, існує певний неоподаткований мінімум, а максимально можливі ставки податку не виходять за межі 50%.

Що ж до Польщі, то з 1 січня 2009 року у Республіці Польща введено два види податку від фізичних осіб. Якщо платник податку протягом року отримував дохід у розмірі до 85 528 польських злотих (30545 дол. США), то повинен сплатити податок у розмірі 18% від доходу. Всі доходи платника податку, які перевищуватимуть вищезгадану суму доходу, сплачуватимуть податок у розмірі 32%. Середньою ставкою податку з доходів у розмірі 19% обкладаються дивіденди та надходження від долі у прибутках юридичних осіб. Податком з доходу обкладаються фізичні особи, які постійно прожи-

вають в Польщі та особи, які перебувають в країні понад півроку. Також оподатковуються доходи осіб, що проживають за кордоном, якщо джерело цих доходів знаходиться у Польщі. Для визначення загальної суми оподаткування дохід зменшується на суму страхових внесків на пенсійне страхування за віком та станом здоров'я, на лікарняне страхування та страхування від нещасних випадків, що передбачено у положеннях про систему соціального страхування.

Досить високі ставки податку на прибуток з доходів фізичних осіб у Німеччині (від мінімальної ставки 19% до максимальної – 53%). Тут традиційно існує так звана класова система оподаткування, де в основу 8 класифікації платників на класи покладений їх соціально-громадянський статус:

- 1) неодружені працюючі без дітей;
- 2) неодружені, розлучені, овдовілі;
- 3) одружені, при умові, що в сім'ї працює один із подружжя; а якщо працюють обоє, то один із них може за спільною згодою перейти до V класу;
- 4) працюють обоє з подружжя, але оподатковуються нарізно;
- 5) одружені працюючі, один із них оподатковується за умовами III класу;
- 6) працюючі, котрі одержують заробітну плату в декількох місцях.

Наявність податкових класів за соціальною ознакою створює додаткові можливості користування пільгами шляхом переходу з класу в клас. Наприклад, працююче подружжя може саме собі створити пільгу таким чином: один із них переходить з третього в п'ятий клас, в такому разі їх сукупний дохід ділиться на дві рівні частини, податок справляється з кожної половини доходу окремо за зниженою в силу прогресивної шкали податковою ставкою, а потім подвоюється. В результаті сума двох податкових зобов'язань, взятих окремо, буде меншою, ніж оподаткування сукупного доходу.

З 1 січня 2015 року в Угорщині більш ніж удвічі зменшено податки працюючим громадянам. Замість так званого прогресивного оподаткування вступає в дію більш спрощений механізм, покликаний підтримати багатодітні сім'ї і дрібний бізнес. Так, єдиний спрощений податок для працюючих в Угорщині становить 16 відсотків замість 32-х (це була нижня межа оподаткування фізичних осіб) і 44-х відсотків найвищого рівня старого податку. Зараз ці високі прогресивні ставки вже у минулому. Правляча консервативна коаліція Угорщини бачить у новому податковому законодавстві деякі переваги над попереднім. Кабінет міністрів Угорщини запроваджує оподаткування, яке б одночасно підтримало працюючих і тих громадян, які хочуть створити сім'ї. Згідно з новим законом, бюджет середньостатистичної родини з 3-4 осіб поповниться додатковими 50-ма чи 100 доларами. У випадку народження 9 третьої і четвертої дитини і за умови, що обидва батьки працюють, держава доплачуватиме такій сім'ї ще по 100 доларів на дитину. Громадяни з низькими доходами (в Угорщині такий заробіток без стягнень не перевищує 900 доларів за місяць) і надалі матимуть податкові знижки. Проте з нового року доведеться у повній мірі (а це 16 відсотків від доходу) сплачувати податки тим, хто має мінімальну зарплату, а це трохи більше, ніж 300 доларів за місяць. Раніше такі працівники були звільнені від сплати податків, чим, на думку, правлячої коаліції користувалися різного роду аферисти, щоб приховати від держави справжні доходи. При цьому віднині уряд недоплачуватиме за дітей батькам, які щомісяця заробляють понад дві тисячі доларів [15].

Найбільш важливий вид національного податку в Швеції – прибутковий податок. Він розподіляється на три категорії: податок на трудові доходи фізичних осіб, майновий та корпоративний. Якщо скупний прибуток фізичної особи не перевищує 170 тис. крон (приблизно 15,6 тис. \$), податок складає 31%, при перевищенні вказаної суми, ставка податку може зростати до 50%. Майновий податок стягується із розрахунку вартості майна: до 800 тис. крон (приблизно 92 тис. \$) – ставка нульова; до 1,5 млн. крон (приблизно

173 тис. \$) – 1,5%; до 3,5 млн. крон (приблизно 403 тис. \$) + 2,5%; на майно більшої вартості + 3%. Корпоративний податок стягується з підприємств за ставками в межах від 20 до 30% [16].

Фізичні особи (наймані працівники та самозайняті особи) сплачують державний прибутковий податок по прогресивній шкалі, що має шість ставок – 5, 10, 20, 30, 40 і 50%, які нараховуються залежно від суми отриманого доходу. Сплачується він щорічно на всі види доходів, отриманих протягом календарного року [13].

Громадяни Японії, а також постійні резиденти (громадяни, що проживали на території держави щонайменше 5 років і мають намір постійного проживання) сплачують прибутковий податок на всі доходи отримані як в Японії, так і закордоном. Нерезиденти сплачують податки лише в частині доходів, отриманих на території Японії [17].

Базою оподаткування в рамках системи прибуткового податку є: заробітна плата, доходи осіб вільних професій, оплата працівників мистецтв, професійних спортсменів, офіціантів у барах, допомога при звільненні, доходи, отримані від нерухомості, дивіденди, пенсії, авторські гонорари, винагороди за різноманітні особисті заслуги, прибуток від продажу акцій, зареєстрованих на фондових біржах тощо.

В Японії податкові ставки на доходи фізичних осіб, включаючи місцеві податки, одні із найвищих світі. Навіть після податкової реформи 1988р., що спростила шкалу та зменшила процент податку, найвища гранична ставка податку становить 50% доходів, що перевищують 30 млн. єн. Нараховується у випадку отримання громадянином надприбутку, тобто доходу, що перевищує 30 млн. єн. Наприклад, якщо японець за рік заробив більше 50 млн. єн (близько 4 800 000 грн.), то половину доведеться віддати на користь держави. Якщо до цього додати 15% податок на проживання, то в сумі отримаємо 65%, в той час як в США максимальна ставка складає лише 28%. Мінімальними ставками можуть скористатись тільки «найбідніші»

громадяни, чий дохід складає менше 163 000 єн (приблизно 15 600 грн.) [17].

Фізичні особи також сплачують прибутковий префектурний податок за ставками 5, 10, 15% у залежності від суми доходу. Крім цього, кожен громадянин Японії незалежно від величини доходу сплачує податок на проживання у сумі 3 200 єн на рік (приблизно 4 200 грн.) [17].

Попри велику кількість доходів, що підлягають оподаткуванню законодавством також встановлено багато пільг та підстав для податкових кредитів. Ряд пільг мають багатодітні родини, так у середньостатистичного японця може вивільнитися від прибуткового податку більш як 30% його доходів.

Отже, ознайомлення з зарубіжним досвідом у сфері оподаткування свідчить, що зростаюча податкова культура і свідомість платників прямих податків дає змогу забезпечувати сталі надходження до бюджету і використовувати податки як інструменти, що стимулюють прискорення науково-технічного прогресу, збільшення зайнятості, рівномірний розвиток територій. Порівняння чинних систем оподаткування ЄС та України виявляє багато неузгодженостей, які повинні бути вирішені найближчим часом.

Оскільки податкові системи розвинених європейських країн зорієнтовані на оподаткування доходів громадян, і ця тенденція має незворотний характер, очевидним для України є посилення уваги до такого виду оподаткування і головним моментом, про що свідчить європейський досвід, має бути стягнення податків із тієї частки доходів платників, які залишаються після забезпечення основних життєвих потреб працівника та його сім'ї. У цьому контексті має бути переглянутий неоподатковуваний мінімум доходів громадян, який сьогодні не відповідає потребам платників.

Як зазначає Демченко Т. М., «досвід країн-учасниць ЄС засвідчив, що зниження верхньої межі оподаткування, по-перше, сприяло зростанню особистих заощаджень населення, що дало змогу використовувати вільні від оподаткування кошти на інвестиційні цілі, по-друге, сприяло збільшенню

самого споживання, що, звичайно, дало імпульс для розвитку цілих галузей економіки, вплинуло на зниження рівня цін, знизило запаси товарної маси. Завдяки цьому зменшився рівень інфляції, зміцніла національна валюта. Загалом у багатьох країнах збільшився неоподатковуваний мінімум доходів громадян, що сприяло економічному зростанню» [18].

Завершуючи характеристику оподаткування доходів фізичних осіб у зарубіжних країнах, необхідно відзначити, що реформи, здійснювані в цій області, за кордоном включають такі напрямки, як розширення об'єкта оподаткування при зниженні податкових ставок і прогресії при побудові їхньої шкали. Ця тенденція обумовлюється, з одного боку, необхідністю підвищення трудової активності населення й забезпечення більш справедливого оподаткування фіскальних суб'єктів, що володіють різними рівнями доходів, а з іншого боку – посиленням боротьби з ухиленням від сплати податків. Сучасне закордонне податкове законодавство прагне використати для вирахування прибуткового податку прогресивні процентні ставки, які являють собою виражену у відсотках частку податку стосовно оподаткованого об'єкта, що зростає в міру збільшення розміру доходу платника податків. Ці ставки найбільш повно демонструють один з найважливіших постулатів податкового права – принцип справедливого оподаткування.

Висновок

Таким чином, на основі всього вище зазначеного можна зробити висновки, що податок на доходи фізичних осіб – це перш за все загальнодержавний податок, що справляється резидентами та нерезидентами країни, стягується з доходів фізичних осіб та нерезидентів, які отримують доходи з джерел їх походження в Україні.

Прибуткове оподаткування населення в Україні є одним з найвагомійших джерел доходів бюджету. Завдяки тому, що в країні податок на дохід фізичних осіб формувався в кілька етапів, ми зараз спостерігаємо значні зміни в законодавчій базі, де в порівнянні з 2000 роками знизилось податкове навантаження на громадян, запроваджено прогресивної, диференційованої шкали оподаткування. Так загалом на в 2017 році за рахунок очікуваного зростання оплати праці найманих працівників бюджетної сфери та приватного сектору надходження до місцевих бюджетів податку на доходи фізичних осіб прогноуються зростом у цілому на 21,6 відсотка.

Також необхідно відзначити, що розглянута практика оподаткування фізичних осіб у різних країнах світу є не однаковою. І без перенесення на вітчизняну основу жодна з них не може бути беззастережною основою для вибору напрямків реформування податку з доходів фізичних осіб в Україні. Як видно з наведених вище прикладів, не існує однакового підходу до питань обрахування та сплати цього податку. У кожній країні ця проблема вирішується по-різному з урахуванням національних особливостей. Проте слід зазначити, що все ж більшість країн користується прогресивною шкалою оподаткування, оскільки вона стимулює попит на масові товари і послуги, водночас скорочуючи на предмети розкоші.

Основним показником, який впливає на встановлення податкових ставок, є співвідношення доходів між найбагатшими і найбіднішими прошарками суспільства. Вилучаючи у найбільш забезпечених верств надлишки доходів через прогресивне оподаткування, держава все одно залишає їм достатньо коштів для споживання. Частина доходів, яка забирається у багатих, перерозподіляється на користь бідних верств і стимулює загальний по-

пит на товари і послуги. Як правило, держава може раціональніше розпорядитись надлишком вилучених коштів, ніж приватні особи

Отже, саме повне врахування 13 та глибокий аналіз і вивчення іноземного досвіду використання податку з доходів фізичних осіб дасть сильний імпульс інвестиційної активності на теренах нашої держави, посилить мотивацію до відображення реального обсягу прибутку підприємств, підвищить податкову культуру і приведе до дотримання принципів соціальної справедливості.

Список використаних джерел

1. Непочатенко О. О. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи /О.О. Непочатенко // Економіка. Управління. Інновації. Випуск № 1 (16) - 2016
2. Адам Сміт Дослідження про природу і причину багатства народів - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/smit/smit_1.pdf
3. Адам Сміт Декларація прав платника. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/5664>
4. Курило А. В. Особливості оподаткування доходів фізичних / А.В. Курило // Управління ризиком. – 2015 - № 15
5. Юрчишена Л.В Податок на доходи фізичних осіб: механізм стягнення та джерело доходу бюджету України / Л.В. Юрчишина // Фінанси, банки – 2014 - №1(26)
6. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/nk/rozdil-iv--podatok-na-dohodi-fizichnih-o/>
7. Герасименко П.Податок на доходи фізичних осіб: українські реалії та світовий досвід. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://ukrslovo.org.ua/ukrayina/ekonomika/podatok-na-dochodyfizychnych-osib-ukrayinski-paradoksy-ta-svitovyj-dosvid.html>.
8. Закон України Про прибутковий податок з громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства №1306-ХІІ від від 05.07.1991 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1306-12>
9. Закон України Про прибутковий податок з громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства №886 від 01.01.2004 - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/find/a?text=%E7%E0%EA%EE%ED+%B9886>

10. Чижова Т. В. Податки на доходи фізичних осіб: наукові постулати та практичні аспекти функціонування / Т. В. Чижова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 6, ч. 5. – С. 103–106.
11. Мартиненко В. П. Основні напрями розвитку оподаткування доходів фізичних осіб // Формування ринкових відносин в Україні. - 2016. - №5. - С. 70- 73.
12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
13. Іванський А.Й. Перспективи розвитку оподаткування доходів фізичних осіб в Україні з урахування європейського досвіду // Наше право. - 2015. - №1.- С. 81-87.
14. Райнова Л. Б. Система оподаткування доходів фізичних осіб та їх особливості. // Формування ринкових відносин в Україні. - 2017. -№11. - С. 132-137.
15. Ставки оподаткування доходів фізичних осіб в деяких країнах світу. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://excitingfinance.com>.
16. Світовий досвід оподаткування: Швеції [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid>
17. Світовий досвід оподаткування: Японії [Електронний ресурс]. - Режим доступу:<http://sfs.gov.ua/modernizatsiya-dps-ukraini/mijnarodniy-dosvid-rozvitk/svitovui-dosvid>
18. Демченко Т. М. Податок з доходів фізичних осіб у системі державних доходів // Регіональна економіка . - 2017. - №2. - С. 270-276.